

Major gšt. Oskar Pejša:

Použití dělostřelectva při ústupovém boji.

Ústupovému boji není dosud věnována pozornost, jaké si ve skutečnosti zasluhuje. Význam tohoto způsobu boje se nám ujasní, uvědomíme-li si, že ustupující obránce může slabými silami unavit a vyčerpat silného útočníka dříve, než vejde v dotyk s vlastními hlavními silami, pro něž pak nastává vhodný okamžik k převzetí iniciativy.

Účelem ústupového boje, který svěřujeme slabším silám, bude zpravidla získati čas (obyčejně na újmu terénu), aby se mohly hlavní síly přeskupiti neb uskupiti do předvídané sestavy, potřebné k zahájení nových operací.

Hlavními prostředky ústupového boje jsou:

palba, již nutíme útočníka opouštět komunikace a postupovati v přibližovacích tvarech, a

ničení komunikací, jímž chceme nepříteli zdržeti dopravu bojových prostředků odkázaných na komunikace a ztížit jeho zásobování.

Dělostřelectvo je vydatným zdrojem palby a proto zasluhuje, abychom si všimli podrobněji jeho činnosti v ústupovém boji.

Přes to, že je dělostřelectvo vydatným zdrojem palby, nebude mu svěřeno samostatné vedení ústupového boje, nýbrž doplní jen činnost pěchoty nebo jezdeckta. Proto si musíme uvědomiti předem způsob boje těchto zbraní.

Společnou zásadou pro obě zbraně je klásti nepříteli odpor na ústupových čarách podél hlavních ústupových os tak, aby nepřítel co nejdéle zdržely a aby se mohly jednotky, kterým byl svěřen ústupový boj, odpoutati i ustoupiti i ve dne. Dovoliti nepříteli vejíti v těsný dotyk bude přípustné jen na sklonku dne a výjimečně jen tenkrát, skýtá-li terén obránci zvlášť výhodné obranné postavení, které možno hájiti proti libovolné přesile (soutěsky, vodní toky, příčné strže a p.).

V provádění ústupového boje nutno upozorniti na zásadní rozdíl mezi pěchotou a jezdecktem.

Pěchota pohybující se svým pomalým ruchem nebude zpravidla s to, aby se její ustupující jednotky zachycovaly na liniích ležících přímo za sebou. Bude nucena utvořiti již s počátku nejméně dva sledy, které obsadí dvě ústupové čáry, a ústupový boj vésti tak, že se jednotlivé sledy překračují, t. j. jeden sled bojuje a kryje ústup druhého sledu, který se umístí k boji na další linii, aby později převzal boj a kryl odpoutání a ústup sledu, který bojoval dříve.

Jezdecktvo může při ústupovém boji vedeném proti pěchotě využiti své pohyblivosti a rychlosti, a proto může všemi silami klásti odpor postupně na jednotlivých ústupových liniích ležících přímo za sebou. Bojuje-li proti jezdecktu, které vyvažuje jeho výhodu v rychlosti a pohyblivosti, musí se rozdělit do hloubky na sledy obdobně jako pěchota, bojující proti pěchotě.

Hodnota odporu na jednotlivých liniích nebude stejná. Zásadně má býti větší na takové linii, která ztěžuje nepříteli navázání dotyku a vlastním silám dává lepší možnosti snadného odpoutání a ústupu.

Palba bude při ústupovém boji tím účelnější, čím souvislejší bude palebný systém do hloubky a čím hustší bude po-

dél hlavních ústupových os. Z toho plyne, že se při ústupovém boji uplatní maximální dostřel jednotlivých druhů zbraní. Uvážíme-li, že dostřel zbraní pěchoty a jezdeckta nepřekročí valně vzdálenost 2000 m, vidíme, že by ústupové linie nesměly býti za sebou dále položeny než 2 km, měla-li by býti zachována zásada souvislosti palebného systému do hloubky. Tak blízké ústupové linie však v terénu nalezneme málokdy. Velmi často budeme nuceni vyhledávati ústupové linie ležící daleko za sebou a tak vzniknou v hloubkové souvislosti palby mezery, jež nebude pěchota ani jezdeckto s to vyplniti palbami vlastních prostředků. Má-li býti nepřítel udržen nepřetržitě v palbě, musí vypomoci zbraň s větším dostřelem, t. j. dělostřelectvo.

Tento úkol mohli bychom tedy definovati:

„Dělostřelectvo doplňuje souvislost palebného systému do hloubky.“

Útočník bude postupovati s hlavními silami vždy podél hlavních komunikací, které budou proto též hlavními osami, podél nichž bude vedeno úsilí ústupového boje, jež projevíme větší hustotou palby, v níž může míti dělostřelectvo vydatný podíl. Druhý úkol dělostřelectva můžeme definovati tedy takto:

„Dělostřelectvo zesiluje palbu pěchoty (jezdeckta) podél hlavních ústupových os.“

Nejchoulostivějším okamžikem ústupového boje jest odpoutání. Palebné zdroje pěchoty (jezdeckta) umlkají a útočníku je tím dána možnost, aby se pověsil ustupujícímu sledu na paty, a jakmile se dostane na místa s dobrým výstřelem, může obránci palbou způsobiti těžké ztráty. Tomu musí dělostřelectvo stůj co stůj zabrániti. Tak dospíváme k dalšímu úkolu dělostřelectva:

„Dělostřelectvo usnadní odpoutání a chrání ústup pěchoty (jezdeckta).“

Překážky, které nejsou ovládány palbou, přestávají býti překážkami. Umělými překážkami jsou ničení provedená při ústupu na komunikacích, avšak útočník je zdolá nouzovými pracemi, jimž pěchota (jezdeckto) nebude moci pro malý dostřel čeliti palbou. Dělostřelectvu připadá tedy nový úkol:

„Dělostřelectvo ruší opravu provedených ničení.“

Nesmíme zapomínati, že útočník použije k usnadnění rychlého postupu prostředků (útočné vozy), proti nimž nebude pěchota (jezdeckto) vždy vybavena dostatečně účinnými zbraněmi. V takovém případě jsme nuceni sáhnouti k improvisaci — k doprovodnému dělostřelectvu. Dalším tedy úkolem dělostřelectva bude:

„Nemá-li pěchota (jezdeckto) dostatečně účinných prostředků proti útočné vozbě, dodá je dočasně dělostřelectvo v nejnutnější míře a na dobu nezbytně nutnou.“

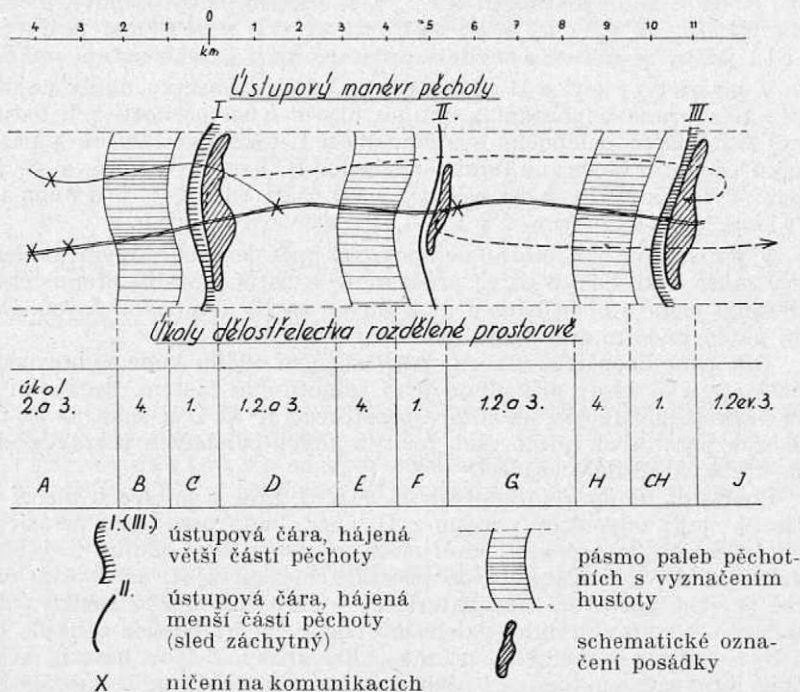
Mají-li jednotky, kterým byl svěřen ústupový boj, udržeti některou čáru stůj co stůj, případnou dělostřelectvu podobné úkoly jako v obraně. O nich se však v dnešních úvahách nehodláme šířiti.

Naznačivše hlavní úkoly, jež případnou dělostřelectvu při ústupovém boji, učiníme zajisté dobře, shrneme-li je a srovnáme-li je podle důležitosti (ne podle časového pořadí):

1. Dělostřelectvo usnadní odpoutání a chrání ústup pěchoty (jezdeckta).
2. Doplnuje souvislost palebného systému do hloubky.
3. Ruší opravu provedených ničení.
4. Zesiluje palbu pěchoty (jezdeckta) podél hlavních ústupových os.
5. Pěchotě (jezdecktu) dodá, je-li třeba a na období nezbytné nutnosti, jednotky proti útočné vzbě.

★

Uvědomivše si hlavní úkoly dělostřelectva při ústupovém boji, můžeme přikročit k zásadám provedení. K snadnějšímu pochopení použijeme náčrtu.

Předpokládejme, že v daném případě disponujeme oddílem, jehož účinný dostřel je 7 km.

Ideálem by bylo, abychom mohli řešit veškeré úkoly z jediného palebného postavení, protože přemísťování dělostřelectva znamená přestávku jeho palby na dobu přesunu, zvýšenou o dobu potřebnou na přípravu k odjezdu, zaujetí nového palebného postavení a na přípravy ke střelbě v novém postavení. Z náčrtu je však vidět, že to z jediného palebného postavení nebude možné, protože ústupový boj jest organisován do větší hloubky, než je předpokládaný účinný dostřel přiděleného oddílu. Proto

jsme nuceni sáhnouti ke dvojí výpomoci: rozčlenění oddílu do hloubky a přemísťování jeho jednotlivých sledů. U první nutno se vyhnouti schematisování, u druhé nutno učiniti vše, co přispěje k rychlosti přemístění.

Studujme předem, jaké rozčlenění by vyhovovalo na počátku a jak by vypadal za boje mechanismus přemísťování.

Na náčrtu vidíme v horním pásu graficky podaný ústupový plán pěchoty, v dolním pásu prostorové rozdělení dělostřeleckých úkolů odpovídajících plánu pěchoty podle zásad, jež jsme dříve uvedli.

V prostoru A případnou dělostřelectvu úkoly: 2. doplnění souvislosti palebného systému do hloubky, v daném případě vlastně palba před pásmo účinku pěchotních zbraní umístěných na I. ústupové linii, a 3. palba rušivá na tři destrukce.

Proto, že je konkrétních úkolů v prostoru A poměrně málo, nebudeme k jich řešení potřebovati většiny dělostřelectva, a poněvadž v dalším prostoru B jde o úkol malé důležitosti, t. j. 4. zesílení palby pěchoty, možno se spokojiti tím, že úkoly v prostoru A a B svěříme jedné baterii, jež by se umístila někde v prostoru mezi I. a II. ústupovou čarou.

V prostoru C a D připadají však dělostřelectvu úkoly nejdůležitější: 1. ochrana odpoutání a ústupu hlavních sil pěchoty z I. ústupové čáry, 2. doplnění palebného systému mezi I. ústupovou čarou a pásmem účinku pěchotních zbraní, umístěných na II. ústupové čáře, a 3. jedno ničení. Tyto úkoly by byly svěřeny větší části oddílu, t. j. dvěma bateriím, umístěným za II. ústupovou čarou.

V prostoru E možno se spokojiti opět jen podřadným úkolem 4., který může býti svěřen dříve předsunuté a zatím dozařadu přemístěné baterii nebo jedné z obou baterií umístěných za II. ústupovou čarou. Od tohoto úkolu bude možno podle okolností i upustiti.

Tak jsme dospěli k závěru, jaké učlenění oddílu bude vyhovovati na počátku a jaké úkoly případnou jeho jednotlivým částem. Začáteční učlenění však odpovídá jen úkolům v prostorech A až D a snad až E, úkoly v dalších prostorech nutno však řešiti z jiných palebných postavení, které bude třeba voliti dále vzadu.

Poněvadž úkoly v prostorech E, F a G jsou v prospěch menší části pěchoty, jejíž odpoutání i ústup z II. čáry bude právě pro menší počet pěchoty snazší, bude stačiti, svěříme-li je menší části oddílu, t. j. baterii, která byla dříve předsunuta do prostoru mezi I. a II. ústupovou čarou. Nové palebné postavení této baterie by vyhovovalo blízko za III. ústupovou čarou. Ústup z prvního palebného postavení by baterie zahájila hned, jak by se nepřítel dostal do účinné palby druhých dvou baterií, t. j. asi v době, kdy začne ustupovati pěchota z I. ústupové čáry. V palebné pohotovosti v novém palebném postavení musí býti dříve, než naváže nepřítel dotyk s II. ústupovou čarou.

Palby do prostorů H, Ch a J budou svěřeny opět zbytku oddílu — 2 bateriím — protože jde opět o ochranu hlavních sil pěchoty. První palebné postavení opustí tyto baterie hned, jak zahájí činnost dříve předsunutá baterie, nejpozději však v okamžiku, kdy nepřítel dospěje do prostoru E. Činnost z nového palebného postavení musí obě baterie zahájiti dříve, než nepřítel dospěje do prostoru H.

Z naznačeného způsobu použití dělostřelectva v ústupovém boji, který však musí býti vždy důkladně uvážen a přizpůsoben dané situaci, vysvítá

jasně, že dělostřelectvo musí pracovati rychle a přesně, má-li býti boj korunován úspěchem. K tomu je však třeba, aby byl ústup přesně podle plánu promyšlen a domyšlen a podle toho předem připraven.

Složkami příprav jsou:

1. Vyhledání a zaměření předvídaných palebných postavení.

2. Vyhledání pozorovatelů.

3. Palebné plány pro každé palebné postavení (seznam cílů a vypočítané prvky).

4. Položení střeleckých telefonních linek.

5. Rozdělení dělostřeleckého střeliva.

6. Plán přemístění dělostřelectva, obsahující hlavně časové podmínky přemístění.

Jsou-li veškeré přípravy ukončeny, možno jejich výsledek shrnouti v „Přehled činnosti dělostřelectva“ asi tohoto tvaru:

Přehled činnosti dělostřelectva										
Jednotka	Palebné postavení		Pozorovatelna		Hlavní směr palby	Úkoly	Předvídaná spo-třeba střeliva	Způsob přemístění		Poznámka
	číslo	prostor	hlavní	pomocná				opuštění palebného postavení, kdy a na čírozkaz	zaujetí nového palebného postavení, do kdy	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

Jako přílohy k přehledu činnosti měla by míti každá jednotka, které byl svěřen ústupový boj:

1. topografickou mapu obsahující pal. postavení, pozorovatelný, předvídané cíle a spojovací síť (s poznámkami, co je připraveno a co nutno připravit),

2. seznamy předvídaných cílů a na ně vypočítané prvky střelby (takovým seznamem připraveným zvlášť pro každé palebné postavení doplňuje se sloupec 7).

*

Tím jsme zhruba a schematicky podali názor, jak má býti veden dělostřelectvem ústupový boj. Konkretní případy si vyžádají ovšem i konkrétního přizpůsobení, uvedené zásady mohou však býti užitečným vodítkem. Myšlenkový postup uvedený v předcházejících úvahách má býti příkladem a kostrou při veškerém studování podobných druhů boje. Jak daleko bude v každém jednotlivém případě ústupový manévř domyšlen, závisí na tom, bude-li ústupový boj vynucen okamžitou situací či bude-li již předem předvídan a je-li čas na jeho přípravu. Nedokonalá příprava při předvídaném ústupovém boji by byla hrubým poklesem velitele. Při vnuceném ústupovém boji musí býti přípravy provedeny vždy nejméně na jeden celý den boje předem.